

Den fjärde kungen

Alla känner till de tre vise männen som besökte Maria och Josef i stallen och kom med gåvor till Jesubarnet. Den här filmen handlar om den fjärde mannen som aldrig kom fram då han hela tiden istället hjälpte andra som var i nöd.

Rekommenderad från förskolan

EN FILMHANDLEDNING AV
AGNETA DANIELSSON

Handling

Kung Mazzel och hans kamel Chamberlin bodde i det minsta av kungadömen. Varje kväll studerade de noggrant himlen, i väntan på den stjärna som skulle visa att en ny konung var född. Vid detta tecken skulle Mazzel och Chamberlin träffa tre andra kungar, för att tillsammans med dem bege sig till den nyfödde. När den efterlängtrade stjärnan äntligen uppenbarade sig bar det iväg mot kungarnas mötesplats i öknen. Men knappt hann Mazzel och Chamberlin börja sin färd förrän resan blev försinkad. Längs vägen fanns många personer som behövde deras hjälp, och det godhjärtade paret kunde förstås inte lämna ett vilse-gånget barn åt sitt öde. Eller låta en kamelkaravan på villovägar fortsätta sitt irrande. Inte heller kunde de strunta i en grupp med barn som användes som slavar av en rik man. För att inte tala om den lilla familjen med sitt nyfödda barn, som försökte fly

kung Herodes våldsamma män. Trots sin vilja att förena sig med sina kamrater, och med dem hylla den nye kungen, valde Mazzel och Chamberlin att istället hjälpa de behövande.

Vänskap och mod

En kung och en kamel – tänk att de kan trivas så bra tillsammans! För det gjorde verkligen Mazzel och Chamberlin. Att Mazzel på något sätt skulle stå över sin kamel verkade honom främmande. Hans syn på folk och få var högst demokratisk, och hemma i slottet delades allt broderligt. Chamberlin, som var nöjd med livet som kunglig kamel, betraktade med upphöjt lugn sin majestäts upphetsning inför den strålande stjärnan. Han för sin del kunde mycket väl ha struntat i den stundande färden, men eftersom hans vän var så förväntansfull ifrågasatte han inte beslutet. Dessutom tyckte han att det kunde bli trevligt att träffa de andra kungakamelerna, att dra vitsar tillsammans med dem, kanske knapra på pistagenötter, få en middag och ett varmt bad. Nu blev det inte så mycket med den saken, eftersom de två gång på gång träffade utsatta människor som behövde deras hjälp. Till och med en slokande ökenväxt fick sin beskärda del av deras omtanke. Mazzel tvekade aldrig över vad som var det rätta, och hans övertygelse var orubblig. Kamelen tyckte stundtals att generositeten var väl stor, men att de inte skulle följas åt var utslutet. Man överger knappast en vän för egen bekvämlighet. Det var dessutom med viss stolthet som Chamberlin konstaterade att kungens hjärta var stort. Och vänskapen var ömsesidig, och en förutsättning för deras mod. Även om kamelen summerade det hela som ”historien om kungen som kom för sent och den kungliga kamelen som i stort sett kom i tid”, är frågan vems gärningar som egentligen hade störst betydelse för eftervärlden. De tre, numera så berömda, vise människors, eller den okände fjärde kungens och hans trogna kamel?

- Vad tycker ni är mod? Tycker ni att man kan säga att Mazzel och Chamberlin visade mod? På vilket sätt i så fall? När de var inlåsta hos den rike mannen sa kamelen att han var livrädd. Kan man verkligen vara så rädd och samtidigt visa mod?

Mazzel och Chamberlin stötte ju på barn som var slavar hos en rik man. Inlåsta och bevakade av vakter skulle de bygga en mur kring hans egendom. På den tiden var det i många länder tillåtet att ha slavar, men Mazzel och Chamberlin tyckte det var fel. I dag är det förbjudet med slavar och i FN:s barnkonvention står det speciellt att barn inte får utföra arbete som kan vara skadligt för dem eller som gör att de inte får gå i skolan. Nästan alla länder i världen har skrivit på barnkonventionen och då lovar regeringarna att de ska följa reglerna.

- Diskutera varför ni tror att den rike mannen använde barn som slavar. Varför hade han inte vuxna som arbetade istället? Tycker

ni att Mazzel och Chamberlin gjorde rätt när de stannade hos barnen, fast de missade mötet med sina vänner? Hur gjorde Mazzel för att barnen skulle känna sig lite gladare? Tycker ni att det var ett bra sätt? Vad tror ni skulle ha hänt med barnen om de inte hade fått hjälp att rymma?

Viktig kunskap – då och nu

Mazzel var, precis som de tre andra kungarna, en vis och klok man. Natt efter natt studerade han stjärnorna, och med hjälp av dem kunde han utläsa mycket. På den tiden, för sådär två tusen år sedan, fanns till exempel inga kompasser eller almanackor. Men det var förstås ändå viktigt för människorna att kunna hitta vägen, eller veta vilken månad det var. Det kunde man få reda på genom stjärnorna.

En del stjärnbilder syns bara vissa årstider, men andra kan man se under hela året. Karlavagnen, Polstjärnan och Cassiopeia är sådana. Om man tittar på stjärnhimlen på samma ställe varje dag så upptäcker man att om exakt ett år kan man se samma stjärnbild, på samma ställe. Stjärnorna är nämligen så punktliga att man kan ha dem som en almanacka. Att det är så beror naturligtvis på att jorden rör sig runt solen.

Den enda stjärna som inte rör sig är Polstjärnan. När man ser den stjärnan så vet man också att den alltid ligger i väderstrecket norr. För, innan kompassen var uppfunnen, använde sjömän Polstjärnan för att hitta rätt. Också om man gick vilse i öknen var det förstås bra att kunna använda stjärnorna för att hitta hem. Tur för kamelkaravanen att Mazzel var så duktig på att följa stjärnorna!

Men att försöka hitta Betlehemsstjärnan på himlen är ingen idé. Den finns nämligen ingen stjärna som liknar den i Bibeln. Astronomer funderar över vilken stjärna de tre, ursäktade fyra, vise männen egentligen såg. Några tror att det kan ha varit en komet, andra att det var en stjärnexplosion av en gammal supernova eller att det kanske var två planeter som kom nära varandra och tillsammans gav ett starkt sken.

Astronomi, som handlar om att studera olika objekt på himlen, har varit viktig i alla kulturer. Mayaindianerna i Mexico till exempel var duktiga på att tyda stjärnorna. De kunde både se och förutsäga månens faser, solstånd och mån- och solförmörkelse. Allt detta gjorde de utan teleskop eller andra instrument.

• I dag kan vi beräkna tiden på annat sätt, och då är inte kunskaper om astronomi lika viktig som på Mazzels eller mayaindianernas tid. Vilka kunskaper tror ni är viktigast i dag? Vad tror ni är viktigt att kunna när ni blir vuxna? Varför är det viktigt? Kan ni komma på någon kunskap som kanske var viktig för hundra år sedan, men som vi inte behöver i dag?

För länge sedan trodde en del att stjärnorna var gudar och att de bestämde över människorna på jorden. Därför var det viktigt att veta vilken stjärnbild man var född i, för då visste man också vilken gud som bestämde över en. Det kallas astrologi, och fortfarande i dag är det många som tror att stjärnbilderna, eller stjärntecknen, har betydelse.

• Det finns tolv stjärntecken och ni känner säkert igen namnen på några av dem. Är det någon av er som är född i Oxen, Lejonet eller Stenbocken? Eller kanske i Tvillingarna eller Vågen? Vet ni namnet på de sju andra? Gör en stor cirkel på ett papper och skriv in årets månader längs cirkeln. Rita figurer som passar till de olika stjärntecknen och klistra fast dem vid rätt månad. Är det

något stjärntecken som många i gruppen är födda i? Finns det något stjärntecken som ingen är född i?

Herodes och Jesusbarnet

De fyra kungarna i filmen var alla glada över att det hade fötts en ny kung. Han var väntad. Men kung Herodes reagerade helt annorlunda. Han skickade iväg sina soldater för att döda den lille, och när de inte kunde hitta honom ville han att alla barn som var yngre än två år skulle dödas. Det kan verka som ett makabert beslut, men Herodes hade vanan inne. Herodes, som också kallades "den store", hade tidigare gift sig med en kungadotter och på så vis stärkt sin makt. Frun däremot, som fungerade som en bricka i detta spel, blev inte långlivad. Några barn hann hon föda innan maken tog livet av både henne och flera av sönerna. Men en av de skonade sönerna, Herodes Antipas, blev senare ståthållare och höll rättegången mot Jesus – just den person som hans far några årtionden tidigare försökt mörda.

• Varför tror ni att Herodes reagerade som han gjorde när han hörde talas om den nyfödde kungen? Vad tror ni egentligen var så hotande med en liten baby?

• Försök att rita Herodes soldater. Hur kunde man se på dem att de var onda? Hur lät musiken när soldaterna kom? Kan musiken göra att man tycker att någon är mer hotfull? Vad är det som gör att man snabbt förstår vem i en film som är snäll eller ond? Jämför med andra filmer som ni sett.

Familjen med den nyfödda babyn försökte fly från Herodes soldater, och för Mazzel och Chamberlin var det självklart att hjälpa dem att gömma sig. Att babyn var Jesusbarnet, den nye kungen, visste de inte, och skulle inte heller senare förstå. Också i dag finns det runt om i världen människor som måste fly för att rädda sina liv. Enligt FN: s flyktingkommisariat, UNHCR, finns det ungefär 20 miljoner som inte törs stanna i sina hem eller i sitt land. 80 % av dem är kvinnor och barn.

• Varför tror ni att människor flyr från sina hem? Finns det barn i Sverige som har flytt från sina länder? Känner ni någon som har kommit hit som flykting? Tycker ni att Mazzel och Chamberlin gjorde rätt när de hjälpte den jagade familjen? Hur tror ni det kändes att vara förföljda av soldaterna med sina sablar? Har ni varit väldigt, väldigt rädda någon gång?

Produktionsuppgifter

Sverige, Schweiz, Tyskland, England 2005

Producent: Alexandra Schatz

Manus: Ted Sieger, John Chambers & Michael Ekblad

Regi: Michael Ekblad & Ted Sieger

Berättare: Henric Holmberg

Tekniska uppgifter

Speltid: 25 minuter

Ljud: Dolby

Censur: Barntillåten

Svensk premiär: 17 december 2005

Distributör

Folkets Bio, Box 2068, 103 12 Stockholm Tel. 08-545 275 20,

fax 08-545 275 27 www.folketsbio.se